

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Юлія ГОШОВСЬКА

прокурор Київської місцевої прокуратури № 7,
юрист 1 класу
yuli4kag@ukr.net

УДК 343.13

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ ДІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ

Злочинність серед неповнолітніх є важливою проблемою сьогодення. Із набранням чинності Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК України) в 2012 році в напрямі гуманності змінено підхід щодо проведення досудового розслідування за участю неповнолітніх. Проте проблема забезпечення прав неповнолітніх у кримінальному провадженні й надалі перебуває в центрі уваги міжнародної спільноти. Водночас практика застосування положень КПК України свідчить про їх недосконалість. Саме тому КПК України потребує певних змін у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітніх із метою забезпечення прав останніх у кримінальному провадженні.

Питання проведення слідчих дій за участю неповнолітніх досліджували: Р.С. Белкін, О.Ф. Зеленський, С.М. Лозова, Н.Р. Осіпова, Л.Д. Удалова, В.Ю. Шепітько, М.Г. Щербаковський, С.І. Яковенко, Я.О. Яровий та інші вчені.

Незважаючи на вагомий внесок вказаних науковців у вирішення проблем, які виникають під час досудового розслідування в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, значне коло питань залишається поза їхньою увагою та немає належного нормативного врегулювання, зокрема щодо забезпечення прав неповнолітніх під час досудового розслідування.

Таким чином, мета статті полягає в дослідженні особливостей проведення окре-

мих слідчих дій за участю неповнолітніх у кримінальних провадженнях, виявленні порушень, які допускаються слідчими, прокурорами під час досудового розслідування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, а також окресленні шляхів удосконалення законодавства, що врегульовує питання проведення слідчих дій за участю неповнолітніх.

Кримінальне провадження стосовно неповнолітніх здійснюється слідчим, уповноваженим керівником органу досудового розслідування на здійснення досудових розслідувань стосовно неповнолітніх [1].

Спеціально уповноважені слідчі визначаються відповідним наказом «Про закріплення спеціалізації слідчих» Головного управління національної поліції у конкретному регіоні, в якому слідчі уповноважені здійснювати досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх.

Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням у зазначених категоріях кримінальних проваджень здійснюється прокурорами, на яких покладено обов'язок щодо захисту прав і свобод дітей [2].

Особливостями проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях стосовно неповнолітніх є також те, що в ньому обов'язково беруть участь батьки чи інші законні представники неповнолітнього підозрюваного (ст. 488 КПК України),

а також захисники (п.п. 1, 2 ч. 2 ст. 52 КПК України).

Аналіз слідчої практики свідчить, що досить часто слідчими допускаються певні помилки під час проведення слідчих дій за участю неповнолітніх.

Наслідки порушення норм ст. 86 КПК України при проведенні тих чи інших слідчих дій тягнуть за собою недопустимість доказів у майбутньому під час судового слідства.

Так, кожна слідча дія має певні особливості щодо процедури проведення та законодавчого регулювання. Саме тому дотримання такої процедури є запорукою прийняття законного й обґрунтованого рішення у кримінальному провадженні, а також гарантією забезпечення прав неповнолітніх на стадії досудового розслідування.

Слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. (ч. 1 ст. 223 КПК України).

Поширеними слідчими діями у кримінальному провадженні за участю неповнолітніх є: огляд, обшук, освідування, впізнання, слідчий експеримент, пред'явлення для впізнання, допит, одночасний допит.

Кожен слідчий, прокурор у кримінальному провадженні, в якому наявний неповнолітній, повинен розробляти тактику слідчих дій із урахуванням вікових і психологічних особливостей неповнолітньої особи і при цьому суворо дотримуватись вимог чинного законодавства, що регламентує питання проведення тієї чи іншої слідчої дії [3].

Розглянемо кожен з наведених вище слідчих дій детальніше.

Огляд є слідчою дією, яка проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення (ст. 237 КПК України) та є однією з першочергових слідчих дій. Проведення її досить часто передує внесенню відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР). Норми Кримінального процесуального кодексу України, що регулюють окреслене питання, частково містять прогалини.

Так, на практиці, достатньо часто слідчі на добовому чергуванні здійснюють таку першочергову слідчу дію, як огляд місця події, ще до внесення відомостей у ЄРДР. В подальшому, наступного дня, коли відомості про кримінальне правопорушення вносяться до ЄРДР, розслідування кримінального провадження доручається вже іншому слідчому чи групі слідчих. Як свідчить практика, важливі докази, що були отримані в ході огляду місця події, в подальшому стають недопустимими, оскільки слідчий, який проводив такий огляд, до групи слідчих наступного дня не включається, а отже, і не має права проводити слідчі дії.

З огляду на це доцільно внести зміни до чинного кримінального процесуального законодавства, а саме: доповнити ст. 237 КПК України ч. 8, виклавши її у такій редакції: «слідчий, прокурор, який проводить таку першочергову слідчу дію, як огляд, до внесення відомостей до ЄРДР автоматично вважається слідчим, прокурором у кримінальному провадженні».

Вже у процесі проведення огляду досвідчені слідчі можуть припустити, що кримінальне правопорушення вчинено саме неповнолітньою особою, виходячи з того, що: на місці кримінального правопорушення виявлено сліди рук, ніг людини невеликого розміру, сліди взуття, різноманітні надписи, залишені особисті речі.

Певні вилучені сліди можуть містити інформацію, яка вказує на особу неповнолітнього та його звички, саме тому будь-яка інформація, отримана на перших стадіях належного розслідування, має важливе значення для кримінального провадження в майбутньому.

Обшук є слідчою дією, яка проводиться з метою виявлення та фіксації обставин вчинення кримінального правопорушення, відшукання знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб (ч. 1 ст. 234 КПК України).

Обшук може проводитись у двох випадках: по-перше, під час затримання особи; по-друге, під час обшуку житла чи іншого володіння особи.

Як показує слідча практика, зазвичай порушення прав неповнолітніх спостерігається саме при затриманні останніх і проведенні їх обшуку.

Так, у більшості випадків працівники поліції, зловживаючи своїми правами, а також користуючись молодим віком і необізнаністю неповнолітніх осіб, при затриманні проводять так званий поверхневий огляд неповнолітніх із метою перевірки наявності у останніх заборонених речей. У процесі таких обшуків при виявленні заборонених речей (наприклад, наркотичних засобів, зброї) поняті не залучаються. Після підтвердження інформації щодо наявності заборонених речей у неповнолітніх їх доставляють до управлінь поліції, де повторно проводяться такі обшуки без згоди на це вказаної категорії осіб, але уже в присутності понятих.

Ще одним порушенням прав неповнолітніх під час проведення вказаної слідчої дії є те, що, попри наявність інформації про те, що особа є неповнолітньою, її обшук проводиться не спеціально уповноваженим слідчим на здійснення досудового розслідування щодо неповнолітніх.

Що ж до обшуку житла, то ця слідча дія у кримінальних провадженнях стосовно неповнолітніх зазвичай проводиться з метою виявлення викраденого майна, знарядь злочину, одягу, взуття, в якому неповнолітній вчиняв кримінальні правопорушення, чи будь-якої іншої інформації, яка має важливе значення для кримінального провадження. Водночас завдяки проведенню такої слідчої дії можна дізнатись про умови життя та виховання неповнолітнього, а також дані, які характеризують особу неповнолітнього, що відповідно до вимог ст. 485 КПК України віднесено до обставин, які підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх [1].

Окрім того, в домішках неповнолітніх інколи можна виявити знаряддя вчинення кримінального правопорушення. Це дає підстави вважати, що у злочинній діяльності разом із неповнолітнім брала участь і доросла особа.

Надання належної оцінки виявленим речам має також важливе значення, оскільки ще однією з обставин, що підлягають вста-

новленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, є саме з'ясування наявності дорослих підбурювачів та інших співучасників кримінального правопорушення.

Досить часто обшук житла проводиться не лише у неповнолітніх підозрюваних, а й неповнолітніх свідків. Саме тому з метою забезпечення прав останніх пропонується внести зміни до чинного Кримінального процесуального кодексу України, а саме: доповнити ст. 484 КПК України ч. 4 щодо обов'язкової участі спеціально уповноважених слідчих в усіх слідчих діях, які проводяться із неповнолітніми.

Наступна слідча дія – пред'явлення для впізнання – полягає у пред'явленні свідковій чи іншій особі об'єктів, які вони спостерігали раніше, з метою встановлення їх totoжності або групової належності [4, с. 79].

У чинному КПК України виокремлено три об'єкти впізнання, а саме: особи (ст. 228), речі (ст. 229), трупи (ст. 230).

Суб'єктами впізнання, зокрема, можуть бути неповнолітні свідки, потерпілі [5].

Неповнолітній може бути як особою, яка впізнає, так і особою, яку впізнають.

Готуючись до проведення цієї слідчої дії, слідчий, прокурор перед прийняттям рішення про проведення впізнання має детально врахувати вікові та психологічні властивості неповнолітнього, а також особливості його сприйняття та запам'ятовування.

Обов'язково необхідно врахувати, що зустріч неповнолітнього з особою, яку впізнають, особливо, коли це доросла особа, може негативно позначитись на безпеці неповнолітнього в майбутньому.

Тому в кожному випадку доцільно вирішувати питання щодо потреби проведення впізнання вживу чи за фотознімками.

З метою уникнення зустрічі неповнолітнього із особою рекомендується проводити позавізуальне спостереження [6].

Що ж до пред'явлення речей для впізнання, то варто пам'ятати, що, крім наявності певних особливих ознак, річ не повинна існувати в єдиному екземплярі. До того ж у неповнолітнього необхідно з'ясувати, за якими саме особливостями особа може впізнати річ. Під час проведення зазначеної слідчої дії необхідно уникнути будь-яких

підказок від осіб, які беруть участь у її проведенні.

Щодо пред'явлення трупа для впізнання то, дана слідча дія характеризується складною моральною обстановкою, саме тому за участю неповнолітніх рекомендується її не проводити.

Досить часто при проведенні слідчої дії слідчі усупереч вимогам КПК України допускають такі помилки, як невідображення у протоколі пред'явлення для впізнання серед учасників вказаної слідчої дії законного представника та захисника, що в подальшому має наслідком визнання цього доказу недопустимим, позаяк порушено процедуру проведення слідчої дії за участю неповнолітніх.

Окрім того, у КПК України передбачено обов'язкову участь законного представника неповнолітнього потерпілого, підозрюваного та захисника в проведенні слідчих дій із метою забезпечення прав останніх. Проте недостатньо приділено увагу забезпеченню прав неповнолітніх свідків під час проведення слідчих дій на стадії досудового розслідування.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 227 КПК України при проведенні слідчих (розшукових) дій за участю малолітньої або неповнолітньої особи забезпечується участь законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря. Поняття «особа» ніби включає статус свідка, потерпілого та підозрюваного, однак у КПК України передбачено, що законні представники залучаються лише з метою забезпечення прав неповнолітніх підозрюваних, потерпілих, а отже, неповнолітніх свідків це не стосується.

Саме тому пропонується доповнити вказану статтю, в якій закріпити вимоги щодо обов'язкової участі батьків чи рідних при проведенні слідчих дій за участю неповнолітніх свідків без надання їм статусу законних представників.

Також, на думку автора, варто внести зміни щодо залучення педагога або психолога та лікаря до слідчих дій лише за необхідності, оскільки присутність сторонніх осіб не завжди позитивно впливає як на особу неповнолітнього, так і, власне, розслідування.

У ст. 241 КПК України не наведено визначення такої слідчої дії, як освідування, а от з наукової точки зору – слідча дія, що полягає в огляді тіла живої людини для ви-

рішення питань, які мають значення для кримінального провадження [7]. А саме: виявлення на тілі слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет.

Освідування є досить важливою слідчою дією, відомості за результатами проведення якої можуть бути використані під час проведення судово-медичної експертизи [8].

При прийнятті рішення про освідування неповнолітнього у слідчого повинна бути достовірна інформація про наявність на тілі неповнолітньої особи слідів кримінального правопорушення.

Також варто пам'ятати, що освідування – це невідкладна слідча дія, оскільки при допущенні зволікань сліди доказів можуть бути і умисно, і ненавмисно знищені неповнолітнім.

Присутність сторонніх у приміщенні під час проведення цієї слідчої дії не допускається, позаяк вони можуть негативно впливати на особу неповнолітнього та його психіку.

Проведення слідчої дії вимагає також оперативності проведення, оскільки оглядається тіло живої людини – неповнолітнього, а проведення її у присутності інших осіб викликає в останнього дискомфорт, збудженість, сором'язливість, психологічну напруженість чи підвищену емоційність.

Якщо немає потреби у збиранні доказів під час проведення освідування неповнолітнього в оголеному вигляді, фотозйомка забороняється.

Крім того, всім учасникам слідчої дії рекомендується повідомити та попередити про недопустимість розголошення даних, які стали їм відомі під час проведення слідчої дії.

Особливу увагу необхідно приділяти тим кримінальним провадженням, в яких неповнолітні стали жертвою сексуального насильства.

Саме тому процесуальним керівникам варто орієнтувати слідчих на обов'язкове відібрання письмових розписок відповідно до ст. 222 КПК України від учасників слідчої дії щодо нерозголошення даних досудового розслідування у кримінальних провадженнях вказаної категорії, з метою забезпечення прав неповнолітніх.

Далі розглянемо слідчий експеримент. У КПК України не наведено визначення

цього терміна. Проте, на думку вчених, це – слідча (розшукова) дія, що проводиться слідчим або прокурором з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, шляхом відтворення дій, обставинки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань.

Процедура проведення вказаної слідчої дії регламентується ст. 240 КПК України.

Одним із завдань слідчого експерименту є перевірка достовірності показань неповнолітніх та отримання нових доказів, які матимуть важливе значення у кримінальному провадженні.

Доволі часто слідчий експеримент спрямований на перевірку вже зібраних у кримінальному провадженні доказів. Необхідність проведення такої слідчої дії полягає і в тому, що у майбутньому існує можливість зміни неповнолітнім показань у результаті впливу дорослих та тих чи інших негативних факторів.

Слідчий експеримент може проводитись за участю неповнолітніх потерпілих, свідків, підозрюваних.

Іншими завданнями слідчого експерименту є отримання від неповнолітнього свідка, підозрюваного чи потерпілого правдивих показань, відновлення в пам'яті інформації щодо обставин вчинення кримінального правопорушення, усунення протиріч, перевірка та уточнення відомих фактичних даних, а також, власне процесу послідовного вчинення кримінального правопорушення [9].

У кожному конкретному випадку слідчому необхідно також визначитись із колом учасників цієї слідчої дії, оскільки сторонні особи можуть як заважати її проведенню, так і негативно впливати на неповнолітніх. У цій слідчій дії обов'язково має брати участь саме ювенальний слідчий, адже особливість суб'єкта у кримінальному провадженні потребує певного досвіду роботи з неповнолітніми особами, а також відповідного професійного рівня.

Неабияке значення має саме психологічний контакт із неповнолітньою особою при проведенні слідчого експерименту, оскільки під час проведення вказаної слідчої дії неповнолітній має виконувати активні дії. Проте досить часто багато осіб, які беруть

участь у слідчому експерименті, обстановка, в якій проводиться слідча дія та яка поновлює в пам'яті неповнолітнього обставини вчинення кримінального правопорушення, а також елементарне фіксування такої слідчої дії на відеокамеру може викликати у неповнолітньої особи розгубленість, психологічну напругу, сором'язливість чи страх.

Поширеними недоліками, що зазвичай допускаються слідчими, які проводили слідчий експеримент, є те, що слідча дія останніми фіксується на відео, проте в подальшому диск із її фіксацією не визнається речовим доказом, що має наслідком визнання цього диску недопустимим доказом і не дає можливості його перегляду під час судового слідства.

Допит і одночасний допит. У КПК України передбачено особливу процедуру допиту неповнолітніх і малолітніх осіб, що регламентовано ст.ст. 224–226, 232.

Відповідно до ч. 1 ст. 226 КПК України під час допиту обов'язковою є участь законного представника, педагога, а за необхідності – лікаря.

Автором представленої публікації пропонується внести зміни до вказаної статті в частині залучення педагога за необхідності, оскільки не завжди сторонні особи сприяють проведенню тієї чи іншої слідчої дії.

Допит неповнолітнього містить певні обмеження в часі, які на практиці досить часто порушуються слідчими та прокурорами.

Так, допит малолітньої або неповнолітньої особи не може тривати без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день.

На думку автора, такі часові межі є недостатніми, адже у деяких випадках при проведенні досудового розслідування, зокрема у складних кримінальних провадженнях, визначеного у КПК України часу недостатньо для проведення таких слідчих дій, як допит та одночасний допит.

Отже пропонується внести зміни до ч. 2 ст. 226 КПК України в частині тривалості допиту неповнолітніх і малолітніх, замінивши загальну тривалість допиту на день із двох до чотирьох годин.

Що ж до одночасного допиту, то при вирішенні питання про проведення цієї слід-

чої дії необхідно заздалегідь визначити, чи буде досягнуто мети при її застосуванні, чи можливо протиріччя усунути шляхом застосування інших слідчих дій. Варто врахувати, що неякісна підготовка до проведення слідчої дії може завадити досягненню поставленої мети і мати негативний вплив на неповнолітню особу після зустрічі із особою, з якою проводиться одночасний допит.

Таким чином, незважаючи на гуманізацію законодавства, що регламентує питання забезпечення прав неповнолітніх у кримінальному провадженні, на практиці достатньо часто допускаються порушення прав неповнолітніх у кримінальному провадженні. Окрім того, порушення норм і неврахування особливостей проведення тих чи інших слідчих дій має наслідком неякісне проведення досудового розслідування, порушення прав неповнолітніх і втрата авторитету правоохоронних органів. Саме тому пропонується: з метою забезпечення прав

неповнолітніх свідків у кримінальному провадженні проводити всі слідчі дії з останніми за участю їх батьків чи рідних; збільшити загальну тривалість допиту малолітніх та неповнолітніх осіб на день із 2 до 4 годин; до допиту неповнолітніх і малолітніх осіб, а також слідчих дій залучати педагога або психолога лише за необхідності; доповнити ст. 484 КПК України ч. 4 щодо обов'язкової участі спеціально уповноважених слідчих у всіх слідчих діях, які проводяться із неповнолітніми; запровадити обов'язкове відібрання розписок від учасників слідчих дій, де неповнолітні стали жертвами сексуального насильства, про нерозголошення даних досудового розслідування; доповнити ст. 237 КПК України ч. 8 у наведеній редакції: «слідчий, прокурор, який проводить таку першочергову слідчу дію, як огляд, до внесення відомостей до ЄРДР автоматично вважається слідчим, прокурором у кримінальному провадженні».

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийнятий Законом України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // Голос України. – 2012. – № 90–91. – 19 травня.
2. Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: наказ Генерального прокурора України від 6 грудня 2014 року № 16гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&t=rec&id=94102
3. Харченко С.В. Встановлення психологічного контакту при проведенні слідчих (розшукових) дій з неповнолітніми підозрюваними / С.В. Харченко // Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі: зб. наук. статей за матеріалами II Міжнар. наук.-практ. конф. (10 квітня 2014 р.). – Житомир: ЖНАЕУ, 2014. – С. 296–297 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.znau.edu.ua/handle/123456789/2150>
4. Белкин Р.С. Тактика следственных действий / Р.С. Белкин, Е.М. Лившиц. – М., 1997. – 176 с.
5. Араменко М.В. Особливості пред'явлення для впізнання за участю неповнолітніх [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/238-osoblivosti-predjavnennja-dlja-vpiznannja-za-uchastju-nepovnlitnoyi-osobi.html>
6. Чупрікова І.Л. Деякі особливості процедури допиту та пред'явлення для впізнання, які вливають на допустимість отриманих результатів / І.Л. Чупрікова // Право і суспільство № 6 частина 3/2015. – С. 192–196 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lSy5btU4riwJ:pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/6_2015/part_3/37.pdf+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua
7. Даниленко А.В. Деякі проблемні питання освідування осіб / А.В. Даниленко, Т.І. Савчук, Л.С. Купріянова, В.О. Гусева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sn-jurid.crimea.edu/arhiv/2013/26_1law/026danil.pdf
8. Харченко С.В. Тактика проведення освідування неповнолітніх осіб / С.В. Харченко // Національний вісник Херсонського національного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo03/part_3/44.pdf

9. Харченко С.В. Тактика слідчого експерименту за участю неповнолітніх підозрюваних / С.В. Харченко // Кримінально-процесуальне право та криміналістика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/4_2015/part_4/40.pdf

Юлія ГОШОВСЬКА

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ ДІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНІХ

Досліджено особливості проведення окремих слідчих дій, які зазвичай проводяться у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх. Проаналізовано поширені помилки, які допускаються слідчими під час проведення слідчих дій із неповнолітніми підозрюваними, потерпілими, свідками. Виявлено прогалини в чинному законодавстві, що регулює питання проведення окремих слідчих дій за участю неповнолітніх, та запропоновано шляхи їх усунення.

Ключові слова: кримінальне провадження; неповнолітні; досудове розслідування; кримінальне правопорушення, слідчі дії.

Юлия ГОШОВСКАЯ

ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ С УЧАСТИЕМ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

Исследованы особенности проведения отдельных следственных действий, которые обычно проводятся в уголовных производствах с участием несовершеннолетних. Проанализированы распространенные ошибки, которые допускаются следователями при проведении следственных действий с несовершеннолетними подозреваемыми, потерпевшими, свидетелями. Выявлены пробелы в действующем законодательстве, регулирующем вопросы проведения отдельных следственных действий с участием несовершеннолетних, и предложены пути их устранения.

Ключевые слова: уголовное производство; несовершеннолетние; досудебное расследование; уголовное преступление, следственные действия.

Yuliya GOSHOVSKA

THE FEATURES OF CARRYING OUT CERTAIN INVESTIGATIVE ACTIONS INVOLVING MINORS

The features of individual investigations, which are usually held in criminal proceedings involving minors are studied. The common mistakes committed by investigators during the investigation of the juvenile suspects, victims or witnesses are analyzed. The gaps in the current legislation governing the conduct of individual investigations involving minors are identified, and the ways of their elimination are proposed.

Keywords: criminal proceedings; minors; pre-trial investigation; criminal offense, investigative actions.

